

*Голові разової спеціалізованої вченої ради
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
доктору технічних наук, професору
Ніколаєнко Володимиріу Анатольовичу*

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

на дисертацію Вадімова Дмитра Вадимовича
на тему «Принципи та прийоми впорядкування прибудинкових територій
багатоквартирної житлової забудови (на прикладі м. Полтава)»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)
за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування
(галузь знань 19 Архітектура та будівництво)

Актуальність теми дисертаційної роботи визначення принципів та прийомів впорядкування прибудинкових територій багатоквартирної забудови у дисертаційному дослідженні Вадімова Д. В. зумовлена комплексом системних проблем у сфері сучасного урбаністичного розвитку України. Актуальність теми значно зростає в період інституційної трансформації житлово-комунального господарства України, яка передбачає відмову від адміністративно-комунальної моделі управління житловим фондом на користь інститутів самоорганізації населення — об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та професійних управляючих компаній. Цей перехід до децентралізованого управління актуалізує низку наукових та прикладних викликів. Виникнення нових суб'єктів господарювання — ОСББ та управляючих компаній — як окремих юридичних осіб потребує чіткої інвентаризації та юридичного закріплення меж земельних ділянок, закріплених за об'єктом нерухомості. Без науково обґрунтованої методики визначення та розмежування прибудинкових територій неможливе ефективне здійснення права власності співвласників на прилеглий простір. В умовах переходу до ринкових моделей управління загострюються суперечності між різними сценаріями використання прибудинкового простору. Відсутність чітких просторових регламентів призводить до хаотичного планування та конфліктів між мешканцями. Передача функцій утримання будинків від комунальних структур до співвласників виявила дефіцит механізмів управління простором спільного

користування. Існуюча нормативно-правова база не повною мірою забезпечує адаптацію застарілої забудови до вимог нових форм власності, що спричиняє деградацію елементів благоустрою та зниження якості життєвого середовища. Становлення ОСББ як відповідальних власників потребує переосмислення ролі прибудинкової території як елемента загальноміської мережі громадських просторів. Формування науково обґрунтованих принципів зонування та проектування таких ділянок є необхідною передумовою для сталого розвитку міських територій та гармонізації взаємодії між приватним та публічним міським простором.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів, їх достовірність і новизна. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи мають високий ступінь обґрунтованості, що підтверджується логічною послідовністю викладу, апробованим методологічним інструментарієм та ґрунтовною емпіричною базою. Автор використовує комплексний підхід до розробки теоретико-методологічних засад впорядкування прибудинкових територій, що забезпечує глибше дослідження "принципів та прийомів впорядкування". Інтеграція різних наукових підходів підвищує наукову цінність дослідження. Обґрунтованість результатів базується на методах історико-теоретичного, порівняльного, морфологічного та композиційного аналізу, що дозволило охопити об'єкт дослідження в хронологічних межах (з 50-60-х років XX ст. до початку XXI ст.). Чіткий зв'язок між завданнями та результатами підтверджує наукову достовірність роботи. Аналіз прикладів прибудинкових територій у світовій практиці виявив сучасні тенденції та сформував надійну базу для архітектурно-містобудівних пропозицій. Параметризація процесу організації прибудинкової території дозволяє розглядати її як інтегровану складову сельбищної території. Розробка уніфікованого підходу до прийомів впорядкування має практичну цінність, пропонуючи алгоритмізовані рішення для сучасного міського середовища. Система оцінки на основі морфо-типологічних ознак є сильним аспектом роботи, що дозволяє об'єктивно оцінювати форму та функцію простору. Рекомендації автора, апробовані на прикладі міста Полтава, можуть бути впроваджені в містобудівну практику. Прогноз тенденцій розвитку прибудинкових територій базується на ситуаційному аналізі та враховує сучасні тренди урбаністики. Дисертаційне дослідження на тему "Принципи та прийоми впорядкування прибудинкових територій багатоквартирної житлової забудови (на прикладі міста Полтави)" містить новаторські аспекти. Вперше запропонована методологія впорядкування процесів формування

прибудинкового простору трансформує хаотичні підходи в структуровану систему з чіткими кількісними та якісними показниками, скорочуючи час пошуку оптимальних рішень та підвищуючи їх якість. Розроблений інструментарій для визначення прийомів впорядкування є важливим кроком уперед, оскільки адаптується до соціальних потреб мешканців і технічних вимог, забезпечуючи баланс між функціональністю, партисипативністю та естетикою. Система оцінки на основі морфотипологічних характеристик відкриває нові горизонти для аналізу використання простору, верифікуючи зв'язок між конфігурацією прибудинкової території та її використанням. Визначення векторів розвитку прибудинкових територій і прогнозування тенденцій важливі для стратегічного планування, що дозволяє адаптувати підходи до управління нерухомістю відповідно до соціально-економічних змін. Отримані результати створюють підґрунтя для превентивного планування, що допомагає уникати конфліктів землекористування. Загалом, дисертація містить інноваційні рішення та рекомендації, які можуть суттєво вплинути на практику організації багатоквартирної житлової забудови, покращуючи якість життя мешканців і забезпечуючи ефективне використання простору.

Рекомендації щодо використання результатів та висновків дисертації. Результати дисертаційного дослідження мають значний теоретичний та практичний внесок у розвиток знань про формотворення та еволюцію міських просторових систем, зокрема в контексті прибудинкових територій. Дослідження розширює наукові знання про організацію, регенерацію та ревіталізацію житлового міського середовища, що є особливо актуальним в умовах сучасних викликів урбанізації. Отримані результати можуть слугувати основою для подальших наукових розробок і досліджень у цій галузі, а також сприяти формуванню нових теоретичних концепцій щодо організації житлового простору. Практичне значення результатів дисертації полягає у можливості їх використання у навчальних програмах для підготовки фахівців у сфері архітектури та містобудування. Застосування розроблених прийомів у проектах реконструкції та нового будівництва для створення комфортних і функціональних житлових середовищ. Вживання зазначених заходів з метою покращення управління прибудинковими територіями безпосередньо користувачами - Об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та іншими формами управління. Загалом впровадження системи рекомендацій, розроблених у рамках дослідження, сприятиме підвищенню якості міського середовища та комфорту проживання мешканців. Тому дисертація не лише вносить вклад у

теоретичну базу знань про урбаністичні процеси, пов'язані з прибудинковими територіями, але й має практичну цінність для реалізації ефективних рішень у сфері житлового будівництва та благоустрою.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності. Автор дисертації детально висвітлює еволюцію архітектурно-просторової організації цих територій, що свідчить про глибоке розуміння предмету дослідження.

Вступ надає чітке уявлення про об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, а також окреслює межі роботи і методи, що були використані.

Перший розділ аналізує історичний контекст та сучасний стан формування прибудинкових територій, що дозволяє зрозуміти їх роль у міському середовищі. Нормативно-правові аспекти, розглянуті в підрозділі 1.3, демонструють знання автора про законодавчу базу та її вплив на практику впорядкування.

Другий розділ, що містить методологічні засади дослідження, є логічним продовженням попереднього аналізу. В підрозділі 2.1, автор вміло формулює наукові підходи та підкреслює важливість прибудинкових територій у структурі багатоквартирної забудови.

Третій розділ зосереджується на факторах, що впливають на формування прибудинкових територій. Систематизація факторів та аналіз архітектурних, природно-кліматичних і соціально-економічних аспектів висвітлених в підрозділах 3.1, 3.2, є важливими для розуміння комплексності проблеми. Класифікація типів прибудинкових територій та їх потенціал надає практичні рекомендації для подальшого впорядкування.

Четвертий розділ, що містить основні результати дослідження, демонструє системний підхід до впорядкування прибудинкових територій. Як вже зазначалося вище, кожен розділ містить свої висновки, а загальні висновки, що висувуються на основі всієї роботи, дають відповіді на всі поставлені завдання дослідження та дозволяють досягнути поставленої мети. Отримані наукові результати дослідження є обґрунтованими і достовірними, а дисертаційна робота містить наукову новизну та практичне значення тому визначення принципів і прийомів впорядкування на прикладі м. Полтава є практично значущим і може бути використане в подальших розробках. У дисертації дотримуються принципи академічної доброчесності: автор коректно посилається на джерела інформації, а також зазначає особистий внесок у проведене дослідження. Публікації за темою підтверджують високий рівень наукової діяльності здобувача та його готовність до подальшої роботи в цій галузі.

Повнота відображення результатів дослідження в опублікованих наукових працях.

Наукові результати дисертації опубліковані у 10 наукових працях, серед яких 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 – у виданнях іноземних держав, які включено до міжнародної наукометричної бази Scopus, 5 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій (5 публікацій, що відповідають п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12 січня 2022 р. № 44). «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року. Дисертаційна робота характеризується логічною узгодженістю її структурної побудови, комплексністю та обґрунтованістю висновків і рекомендацій, містить достатній обсяг фактологічного, графічного та іншого ілюстративного матеріалу, що представлений як в основній частині роботи, так і в додатках.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи. Дисертаційне дослідження на тему "Принципи та прийоми впорядкування прибудинкових територій багатоквартирної житлової забудови (на прикладі м. Полтава) містить новаторські ідеї та підходи, які заслуговують на обговорення. Однак, у процесі аналізу роботи виникають деякі дискусійні положення та зауваження, які можуть бути корисними для подальшого вдосконалення дослідження.

1. Запропонована методологія параметризації та систематизації є значним науково-практичним кроком уперед, тому варто було б детальніше розглянути які фактори можуть вплинути на ефективність цієї методології в умовах різних міст або регіонів.

2. Розроблений уніфікований методичний інструментарій демонструє високу адаптивність, але потрібне проведення експериментальних і пілотних проектів, чому варто приділити увагу у подальших дослідженнях.

3. Важливо врахувати, як багаторівнева система оцінки ефективності, що заснована на морфотипологічних характеристиках і яка є новаторською, може бути інтегрована в існуючі практики містобудівного проектування на у формування змісту нормативно-правових актів.

4. Визначення векторів розвитку прибудинкових територій є важливим аспектом стратегічного планування в частині проведення дослідження щодо

впливу соціально-економічних змін на ці вектори з подальшим визначенням методів прогнозування для формування обґрунтованих тенденцій.

В цілому, дисертація демонструє значний потенціал для розвитку теоретичних і практичних аспектів організації багатоквартирної житлової забудови і зазначені зауваження мають дискусійний характер та не применшують науково-теоретичний і методичний рівень проведеного дослідження.

Загальна оцінка дисертації. Дисертаційна робота на тему "Принципи та прийоми впорядкування прибудинкових територій багатоквартирної житлової забудови (на прикладі міста Полтава)" відповідає встановленим вимогам до наукових досліджень, а саме Наказу Міністерства освіти і науки №44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії». Дисертація містить нові наукові положення, висновки та рекомендації, які можуть стати основою для подальших досліджень у сфері урбаністики та житлового будівництва. Робота не лише підвищує теоретичні знання в цій галузі, але й має практичну цінність для реалізації ефективних рішень у сфері благоустрою та організації житлового середовища, а її автор Вадимов Дмитро Вадимович, заслуговує на присудження наукового ступеню доктор філософії зі спеціальності 191 Архітектура та містобудування галузь знань 19 Архітектура та будівництво»

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

Професор кафедри міського будівництва
факультету урбаністики та просторового планування
Київського національного університету
будівництва і архітектури
Доктор технічних наук, професор

Олександра СИНГАЇВСЬКА